

## **ПЕРЕШКОДИ СПРИЙНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

Оволодіння мовою інтегрує людину в соціокультурний контекст розвитку свідомості. Це справедливо у відношенні як рідної, так і іноземної мови, однак різниця полягає в тому, що, освоюючи рідну мову, дитина визначає довербальну картину світу, тоді як іноземна мова вивчається в основному індивідом, який вже володіє картиною світу, сформованою в контексті рідної мови.

Отже, при вивченні іноземної мови доводиться стикатися з подвійною перешкодою. З одного боку, мовна свідомість людини «не бажає» приймати невластиву їй мовну систему і постійно нав'язує побудови іноземною мовою, які є кальками з рідної і часто абсурдні з погляду мови, що вивчається.

З іншого боку, когнітивна свідомість повстає проти того, що чужа мова представляє реальність інакше, іншими словами та іншими структурами речень.

Правила граматики та синтаксису, які є зовнішнім проявом внутрішніх закономірностей мови, пов'язані зі специфікою уявлень мовної спільності про взаємини елементів навколишньої дійсності.

Студенти, які вивчають російську мову як іноземну, неминуче стикаються з тим, що їм доводиться сприймати іншу систему бачення та осмислення картини світу, що відбиває національну специфіку та історичні традиції народу-носія цієї мови.

Найбільше ускладнення для учнів викликає емоційно-оціночна лексика. Виходячи з існуючих концептів, можна припустити, що на початковому етапі навчання суб'єкт сприймає тільки звукову оболонку слова, так зване «тіло знака», і лише пізніше на основі ряду асоціацій у нього з'являється поняття або припущення про предмет або явище, позначене цією звуковою оболонкою.

Зустрічаючи нове слово в потоці мовних одиниць, учень намагається самостійно визначити його семантику, тобто здійснюється спроба переробити нову інформацію шляхом залучення мовної одиниці в «концептуальну систему у свідомості людини».

У психології існує концепція, згідно якої явища реальної дійсності, що сприймаються людиною в процесі діяльності та спілкування, відображаються у її свідомості таким чином, що це

відображення фіксує тимчасові, просторові, причинні зв'язки явищ та емоцій, обумовлені сприйняттям цих явищ.

Умови іншомовного спілкування в сучасному світі, коли іноземна мова є засобом спілкування, пізнання, отримання і накопичення інформації, визначили необхідність володіння усіма видами мовленнєвої діяльності: вербального виразу та сприйняття на слух іноземної мови, а також читанням і письмом.

Рівень адекватності володіння тим або іншим видом мовленнєвої діяльності перевіряється безпосередньо в практиці іншомовного спілкування, при читанні спеціальної літератури за фахом, при обміні інформацією у письмовій формі, написанні різного роду творів, есе, статей, тез для конференцій, ділових паперів і т. д.

Труднощі, пов'язані з мовними аспектами, можуть бути розділені на три групи:

1. Фонетичні. Під цим передбачається відсутність чіткої межі між звуками в слові і між словами в потоці мовлення. Розрізняються два аспекти слуху: фонематичний (сприйняття окремих мовних явищ на рівні слів і структур) і мовної, який включає в себе процес пізнання цілого в контексті.

2. Граматичні. Ряд граматичних труднощів пов'язаний насамперед з наявністю граматичних форм, не властивих рідній мові.

3. Лексичні. Саме на наявність багатьох незнайомих слів студенти вказують як на причину нерозуміння тексту.

Основна складність при сприйнятті іноземної мови полягає в тому, що мовна форма довгий час є ненадійною опорою для смислового прогнозування, тому що саме на ній концентрується увага студентів, хоча змінити її вони не можуть. Тому необхідно виробляти у них здатність приймати інформацію і за наявності незнайомих мовних явищ шляхом її фільтрації, селекції та приблизного осмислення.

Здійснюючи викладання російської мови як іноземної, педагог вирішує цілий комплекс навчально-дидактичних завдань: навчаючи російській мові, він водночас розвиває особистість людини, готує її до майбутньої професійної діяльності, знайомить студентів з культурою та національними особливостями країни мови, що вивчається.